

Onderzoek Recreatieve Routes Brabant 2026

Brabant in beweging

**brabant
partners**

Inhoud

Inleiding	3
1 Trends en ontwikkelingen	5
1.1 Algemene ontwikkelingen	5
1.2 Trends routegebonden recreatie	8
2. Fietsen in Noord-Brabant	10
2.1 Aanbod	10
2.2 Waardering recreatief fietsen in Brabant	11
2.3 Fietsen in de vrijetijd	12
2.4 Fietsen tijdens de vakantie	14
2.5 Profiel fietser	15
2.6 Bestedingen	16
2.7 Kansen voor fietsen	17
3. Wandelen	18
3.1 Aanbod	18
3.2 Wandelen in de vrijetijd	19
3.4 Profiel wandelaar	22
3.5 Bestedingen	22
3.6 Kansen voor wandelen	23
4. Mountain- en gravelbiken	25
4.1 Aanbod en gebruik mountainbikeroutes	25
4.2 Mountainbiken in de vrijetijd	25
4.3 Profiel mountainbiker en gravelbiker	27
4.4 Segmenten in de wielersport	28
4.5 Sportief fietsen tijdens de vakantie	29
4.6 Bestedingen mountainbiken en gravelbiken	29
4.7 Kansen voor mountainbiken en gravelbiken	30
5. Paardrijden	31
5.1 Aanbod en gebruik	31
5.2 Paardrijden in de vrijetijd	32
5.3 Profiel paardrijder	33
5.4 Bestedingen paardrijden	34
5.5 Kansen paardrijden	35
6. Varen	36
6.1 Aanbod	36
6.2 Varen in de vrijetijd	36
6.3 Varen tijdens de vakantie	39
6.4 Profiel vaarrecreant	39
6.5 Bestedingen	40
6.6 Kansen varen in Brabant	41

Inleiding

De afgelopen jaren heeft het Routebureau van Brabant Partners (hierna te noemen Brabant Partners) samen met gemeenten, terreinbeheerders, ondernemers, vrijwilligers en andere partners gewerkt aan een sterk, innovatief en beleavingsgericht routenetwerk. Of het nu gaat om wandelen, fietsen, mountainbiken, paardrijden of varen: steeds meer inwoners en bezoekers waarderen de kwaliteit en aantrekkingskracht van de Brabantse routes. Noord-Brabant scoort in landelijke benchmarks steevast hoog op zowel het aantal tochten als de waardering van gebruikers.

Maar de wereld verandert en Brabant verandert mee. Routes krijgen een steeds bredere maatschappelijke betekenis. Ze faciliteren niet alleen recreatie en toerisme, maar stimuleren ook gezondheid, welzijn, sociale verbinding en een aantrekkelijke leefomgeving. Daarmee dragen zij bij aan een gezonder, vitaler en meer verbonden Brabant en maken zij natuur, landschap en erfgoed beleefbaar voor inwoners en bezoekers.

Dat doen we niet alleen, maar samen met ons zorgvuldig opgebouwde en onderhouden netwerk van inwoners, overheden, ondernemers, maatschappelijke partners én vrijwilligers. Dankzij deze gezamenlijke inspanning is Noord-Brabant uitgroeid tot dé routeprovincie van Nederland.

Routebureau Brabant

Routebureau Brabant is een samenwerkingsverband van de Provincie Noord-Brabant en alle Brabantse gemeenten. De samenwerking heeft geen eigen juridische organisatie. De coördinatie en uitvoering zijn ondergebracht bij destiniatiemarketingorganisatie Brabant Partners. Bij alle activiteiten staat de gebruiker centraal. De samenwerking is gebaseerd op de uitgangspunten kwaliteit, uniformiteit, actualiteit en efficiëntie. Op basis hiervan zijn gezamenlijke afspraken gemaakt, waaraan alle gemeenten en de provincie Noord-Brabant zich hebben verbonden.

Routeonderzoek

Eens in de vier jaar laat Brabant Partners grootschalig onderzoek uitvoeren naar de recreatieve routenetwerken in Noord-Brabant. Voor vijf recreatievormen – wandelen, fietsen, mountainbiken, varen en paardrijden – worden de belangrijkste ontwikkelingen, gebruikscijfers, doelgroepen, trends en bestedingen in kaart gebracht.

Het vorige onderzoek dateert uit 2021. Sindsdien hebben zich diverse ontwikkelingen voorgedaan, zowel binnen de recreatiesector als in de samenleving. Om te kunnen blijven sturen op actuele inzichten en feiten, is het belangrijk de beschikbare kennis periodiek te actualiseren. Kennis en monitoring vormen dan ook een belangrijke kerntaak van Brabant Partners. Dit onderzoeksrapport bundelt de meest actuele informatie over de Brabantse routenetwerken en bouwt voort op de opzet van de eerdere uitgave Kennis over routestructuren in Brabant 2021.

Bronnen

Dit rapport is gebaseerd op de meest actuele beschikbare gegevens van Brabant Partners en landelijke onderzoeken van onder meer NBTC-NIPO Research, LDA, het Landelijk Fietsplatform, Wandelnet, Waterrecreatie Nederland, NTFU/Ipsos I&O, KNHS en CBS. Waar mogelijk zijn Brabantse cijfers gebruikt; wanneer deze niet beschikbaar of onvoldoende betrouwbaar waren, zijn landelijke cijfers gebruikt.

Leeswijzer

Het rapport begint met de belangrijkste trends en ontwikkelingen op het gebied van routegebonden recreatie. Vervolgens komen achtereenvolgens fietsen, wandelen, mountainbiken en gravelbiken, varen en paardrijden aan bod. Per recreatievorm wordt ingegaan op het aanbod, het gebruik, het profiel van de gebruiker, bestedingen en de belangrijkste kansen voor de toekomst.

1. Trends en ontwikkelingen

Demografische, economische, sociaal-culturele, technologische en ecologische ontwikkelingen hebben invloed op de manier waarop mensen hun vrije tijd besteden en gebruikmaken van recreatieve routes en voorzieningen. Daarnaast ontwikkelen ook de verschillende vormen van recreatief routegebruik zich continu. In dit hoofdstuk worden de belangrijkste algemene ontwikkelingen en trends binnen de route gebonden recreatie beschreven.

1.1 Algemene ontwikkelingen

Demografische ontwikkelingen

Er zijn diverse demografische ontwikkelingen die effect hebben het recreatiegedrag en de behoeften van de Nederlanders. Een aantal belangrijke ontwikkelingen zijn:

Vergrijzing	Het aandeel ouderen wordt steeds groter en deze groep blijft steeds langer gezond en actief. Een uitgebreid aanbod van diverse soorten recreatieve routes sluit aan bij de interesses van de oudere recreant.
Groei aantal eenpersoons-huishoudens	Het aantal eenpersoonshuishoudens neemt toe, dit heeft tot gevolg dat een grotere groep (soms) alleen of in een klein gezelschap recreëert.
Verstedelijking	De groei van het aantal inwoners in stedelijke gebieden zorgt voor meer recreatiedruk dichtbij huis en een grotere behoefte aan aantrekkelijke verbindingen tussen stad en buitengebied. Brabant Partners zet daarom in op recreatiemogelijkheden in de nabije omgeving, waardoor mensen vaker kunnen kiezen voor een duurzame verplaatsing naar hun recreatieve activiteit.
Toegankelijkheid en inclusie	Er is steeds meer aandacht voor recreatieve routes en voorzieningen die toegankelijk zijn voor een brede groep gebruikers, zoals ouderen, mensen met een beperking, gezinnen met kindwagens en gebruikers van aangepaste of brede fietsen. Daarom worden toegankelijke startpunten, duidelijke bewegwijzering, routes voor verschillende mobiliteitsniveaus en heldere informatie over de toegankelijkheid, zowel digitaal als in het veld, steeds belangrijker.
Culturele diversiteit	De bevolking wordt cultureel steeds diverser. Dit vraagt om recreatieaanbod, communicatie en promotie die beter aansluiten bij verschillende doelgroepen, achtergronden en recreatievoorkeuren.

Economische ontwikkelingen

Economische ontwikkelingen hebben uiteraard eveneens effect op de recreatieve sector.

Relevante ontwikkelingen zijn:

Ontwikkeling koopkracht en besteedbaar inkomen	Nederlanders kunnen hun geld maar een keer uitgeven. Recreatieve activiteiten concurreren met andere vrijetijdsactiviteiten. Wandelen en fietsen is een laagdrempelige vrijetijdsactiviteit die ook toegankelijk is voor voor Nederlanders met een beperkter budget.
Stijgende kosten mobiliteit	Stijgende kosten van brandstof (en parkeren) kunnen ervoor zorgen dat recreanten eerder voor een bestemming in de directe woonomgeving kiezen.
Stijging investerings- en onderhoudskosten	De stijging van de kosten voor materiaal, onderhoud, etc. zorgen ervoor dat ook de kosten voor het onderhouden van de recreatieve infrastructuur stijgen. Dit kan gevolgen hebben op de mate van onderhoud van (vaar)wegen en paden en daardoor op de tevredenheid van de consument.

Sociaal culturele ontwikkelingen

Sociaal culturele ontwikkelingen die van belang zijn voor de vrijetijdssector zijn:

Meer aandacht voor gezondheid en welzijn	Mensen hechten steeds meer waarde aan en zijn zich bewuster van hun fysieke en mentale gezondheid. Bewegen in de buitenlucht wordt steeds vaker gezien als manier om fit te blijven/ worden en te ontspannen.
Behoefte aan natuurbeleving	De groeiende behoefte om tijd buiten en in de natuur door te brengen, bijvoorbeeld door te wandelen, fietsen, mountainbiken/ gravelbiken, paardrijden of varen, vraagt om voldoende recreatieve ruimte. Om recreatiedruk te spreiden en kwetsbare natuurgebieden te ontlasten, wordt ingezet op de ontwikkeling van groene gebieden in en rondom steden, met aantrekkelijke startpunten en ommetjes.
Individualisering	Flexibele manieren van recreëren, zoals het volgen van een route op een knooppuntnetwerk, zorgen ervoor dat mensen zelf kunnen bepalen wanneer ze op pad gaan, wat ze gaan doen en met wie. Dit sluit aan bij de toegenomen individualisering van de samenleving.
Behoefte aan beleving en authenticiteit	Mensen zoeken steeds vaker naar unieke ervaringen die aansluiten bij hun interesses. Thematische routes, bijvoorbeeld rond culinair aanbod, erfgoed of geschiedenis, spelen in op deze groeiende behoefte aan verhalen en beleving.
Toenemende druk op vrijetijd	Veel mensen ervaren tijdsdruk (werk, combinatie (mantel)zorg) en kiezen daarom voor laagdrempelige recreatieve activiteiten, zoals ommetjes of korte fietstochtjes. Zo kunnen ze 'even er tussenuit'. Zowel in gezelschap als alleen.

Technologische ontwikkelingen

Technologische ontwikkelingen veranderen de manier waarop recreanten recreatieve activiteiten plannen en beleven. Een aantal relevante ontwikkelingen zijn:

Digitalisering vrijetijd	Recreanten maken steeds vaker (ook) gebruik van apps, digitale routeplanners en andere digitale inspiratiebronnen zoals social media. Korte inspiratie video's zijn steeds meer een belangrijke inspiratiebron voor belevingen geworden. In het veld zien zij nog steeds graag de routebordjes, zodat ze van de omgeving kunnen genieten.
Elektrificatie vervoer	De opkomst van e-bikes, e-mountainbikes en elektrisch varen vergroot de actieradius van de recreant. Dit stelt extra eisen aan de infrastructuur, bijv. de kwaliteit en de breedte van de fietspaden en vraagt om voorzieningen zoals laadpunten.
Personalisatie routes	Er is steeds meer behoefte om routes af te stemmen op persoonlijke voorkeuren (afstand, thema, toegankelijkheid voor brede fietsen, vermijd zandwegen, etc.). Dit vraagt om uitgebreide(re) data over de routes en de voorzieningen onderweg.

Ecologische ontwikkelingen

Ecologische ontwikkelingen, zoals klimaatverandering en toenemende druk op natuurgebieden, zullen steeds meer invloed krijgen op recreatie en routeontwikkeling.

Toenemende aandacht voor duurzaamheid	Mensen zijn zich steeds bewuster van de impact van hun gedrag op natuur en milieu. Daarom kiezen zij vaker voor duurzame recreatie, dicht bij huis en met vervoersvormen zoals elektrisch varen. Ook groeit de behoefte aan duidelijke communicatie over gedrag in natuurgebieden. Samen met terreinbeherende organisaties (TBO's) kunnen recreanten op een positieve en toegankelijke manier worden meegenomen in hoe zij kunnen bijdragen aan het behoud van natuurgebieden.
Klimaatverandering	Door klimaatverandering hebben we te maken met meer hitte en droogte en met extreme neerslag. Dit zorgt ervoor dat er grote behoefte is aan rustplekken, drinkwaterpunten en klimaatbestendige infrastructuur (schaduw langs routes, afwatering van paden, etc.).
Toenemende druk op natuurgebieden	De toenemende behoefte aan recreëren in natuur en groen zorgt voor verstoring natuur en de aantasting van biodiversiteit. Bij de ontwikkeling van routes moet hier rekening mee gehouden worden (zonering, spreiding).

1.2 Trends routegebonden recreatie

Fietstrends

- Het gebruik van de elektrische fiets is het gebruik van de 'gewone' fiets voorbijgestreefd. De hogere snelheid van deze fietsen zorgt niet alleen voor een hogere snelheid en dus een hogere actieradius, maar ook voor een grotere behoefte aan voldoende brede, kwalitatief goede paden.
- De behoefte aan ontspanning, genieten van de buitenlucht en gezondheidsvoordelen vormen de belangrijkste motieven voor recreatieve fietstochten.
- Navigatie gebeurt zowel online als offline. Meeste gebruikte methodes zijn de knooppuntborden en de navigatieapps. Navigatiemethoden worden ook gecombineerd of afgewisseld.
- De afgelopen jaren is het fietsgebruik onder Brabantse fietsers toegenomen: een derde fietst vaker en/of verder.

Wandeltrends

- De groeiende behoefte aan fysieke en mentale gezondheid maakt wandelen steeds belangrijker. Het biedt een laagdrempelige manier om in beweging te blijven en draagt tegelijkertijd bij aan ontspanning, sociale ontmoeting en een gezonde leefstijl.
- Veel wandelingen starten direct vanuit huis. Wandelroutes en ommetjes in de eigen woonomgeving worden steeds belangrijker voor de leefbaarheid en kwaliteit van de leefomgeving.
- De toenemende recreatiedruk in natuurgebieden zorgt voor verstoring van natuur en biodiversiteit. Bij de ontwikkeling van wandelroutes moet hier rekening mee worden gehouden (zonering en spreiding).

Mountainbike en gravelbiketrends

- Het aantal wielersporters in Nederland groeit sterk. Dit geldt voor alle vormen van sportief fietsen. Gravelbiken groeit sneller dan mountainbiken en wordt vaak gecombineerd met andere fietsdisciplines.
- Gravelbiken ontwikkelt zich steeds meer tot een volwaardige recreatieve discipline naast wielrennen en mountainbiken.
- De mountainbike- en gravelbike-activiteiten vinden vaak plaats in bos- en natuurgebieden. De toenemende recreatiedruk vraagt om aandacht voor zonering en spreiding, zodat recreatie en natuurbehoud in balans blijft.
- Mountainbikers en gravelbikers maken veel gebruik van digitale platforms, gps-bestanden en route-apps voor inspiratie, navigatie en het delen van ervaringen. Online zichtbaarheid en actuele route-informatie worden daardoor steeds belangrijker.

Paardrijtrends

- Nederlanders zijn graag buiten – genieten van natuur en landschap. Ze zoeken daar ontspanning en werken aan hun gezondheid. Recreatief buitenrijden sluit hier goed op aan.
- De paardensport ontwikkelt zich steeds meer richting beleving en recreatie. Naast sportieve disciplines groeit de behoefte aan buitenritten, natuurbeleving en kleinschalige recreatieve routes.
- De toenemende druk op natuurgebieden vraagt om een goede spreiding van ruiter- en menroutes en passende voorzieningen bij startpunten.

Vaartrends

- De meeste watersportvormen worden op jaarbasis veelal incidenteel beoefend, dus een of enkele keren per jaar.
- Laagdrempelige vormen van watersport, zoals suppen, sloepvaren en kanoën/kajakken, winnen aan populariteit.
- Er is groeiende aandacht voor duurzaamheid binnen de watersport. Elektrisch varen, duurzame vaartuigen en betere koppelingen met fiets, openbaar vervoer en recreatieve routes worden steeds belangrijker.
- Watersporters maken nog weinig gebruik van recreatieve – thematische – routes. Van de sloepvaarders gebruikte 11% een thematische route, bij de andere disciplines ligt dit lager.
- Watersporters zoeken steeds vaker naar een complete beleving, waarbij varen wordt gecombineerd met natuurbeleving, horeca, cultuurhistorie en andere recreatieve activiteiten.

2. Fietsen in Noord-Brabant

Fietsen is een belangrijke vrijetijdsbesteding in Brabant. Veel Brabanders stappen regelmatig op de fiets om te ontspannen, buiten te zijn en in beweging te blijven. Met een uitgebreid netwerk van fietspaden, knooppunten en themaroutes biedt de provincie volop mogelijkheden voor recreatieve fietsers. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het aanbod, het gebruik en de waardering van deze mogelijkheden, evenals het profiel en gedrag van de fietser.

2.1 Aanbod

Brabant beschikt in totaal over 24.769 kilometer fietsinfrastructuur, waarvan 11.540 kilometer buiten de bebouwde kom ligt. Dit zijn alle wegen en paden die toegankelijk zijn voor fietsers, zowel vrij liggende fietspaden, als de fietspaden die langs de weg liggen en de wegen die fietsers delen met ander verkeer.

Bron: Fietsplatform Landelijke kennisrapportage recreatief fietsen, 2025.

Knooppunten

Brabant beschikt over een fietsknooppuntennetwerk van in totaal 5.068 kilometer met in totaal 1.601 knooppunten. Dit is circa 15% van het aanbod in Nederland.

De helft van de recreatieve fietsers (18+) die doorgaans in Brabant fietsen maakt wel eens gebruik van het fietsknooppuntennetwerk en drie op de tien recreatieve fietsers (30%) gebruikte het netwerk nog in het afgelopen jaar.

Bron: Brabant Partners, routedata 2026 en Fietsplatform, Landelijke kennisrapportage recreatief fietsen, 2025.

Themaroutes

Het versterken van de zichtbaarheid van het routeaanbod en de beleving van de routes is van belang voor Brabant Partners. Door thematische routes aan te bieden wordt beleving toegevoegd aan de ervaring van het fietsen van een route en daarnaast wordt een verbinding gemaakt met de omgeving waar men doorheen fietst. In totaal zijn er 111 thematische fietsroutes. Een aantal van deze thema's zijn: Sagen en Legenden, TOP Natuurroutes, Brabants Kloosterpad, Made in Brabant, Verhalen aan de Grens, Van Gogh, Food, Zuiderwaterlinie en Liberation Route Brabant.

Bron: visitbrabant.com – april 2026

LF-routes

LF-routes – voluit Langeafstand Fietsroutes – zijn ideaal voor het plannen van een meerdaagse fietstocht. Er is ruim 3.600 kilometer bewegwijzerde LF-route door boerenland, over uitgestrekte hei, door de stad of juist langs de kust. Hiervan loopt 454 kilometer (13%) door Brabant. Door Brabant lopen de LF Waterlinieroute, LF Maasroute, de LF13 Schelde-Rijnroute en de LF Ronde

van Nederlandroute. De Ronde van Nederlandroute is grotendeels bewegwijzerd via bestaande LF-routes. De route volgt een combinatie van landelijke LF-routes en knooppunten.

Bron: Fietsplatform Landelijke kennisrapportage recreatief fietsen, 2025.

2.2 Waardering recreatief fietsen in Brabant

Brabant streeft ernaar om een toekomstbestendige en aantrekkelijke routeprovincie te zijn. Hiervoor is inzicht in het gebruik en de waardering van de mogelijkheden voor recreatief fietsen en de routes belangrijk.

De mogelijkheden voor recreatief fietsen in Brabant krijgen in 2025 – van de fietsers (16+) die doorgaans in deze provincie fietsen- als rapportcijfer gemiddeld een 8,3. Hiermee zit Brabant in Nederland in de middenmoot, de beoordeling van provincies varieert in 2025 van een 7,8 tot een 8,6. Er is ook gevraagd naar het oordeel over de verschillende deelaspecten van de fietstocht. Onderstaande tabel laat zien dat Brabant ook hier op de meeste aspecten ongeveer op of rond het gemiddelde scoort. Het horeca-aanbod scoort in Brabant met een 7,5 iets hoger dan het landelijk gemiddelde (7,3).

	Noord-Brabant	Nederland
Omgeving waar men fietst	8,1	8,1
Veiligheid en comfort fietspaden en wegen	7,5	7,6
Route, afgelegde parcours	7,8	7,8
Aantal en type weggebruikers	7,0	7,1
Bewegwijzering	7,8	7,9
Plekken om te pauzeren	7,5	7,5
Bezienswaardigheden	7,5	7,5
Horeca-aanbod onderweg	7,5	7,3

Er zijn uiteraard ook verbeterpunten: 26% van de recreatieve fietsers noemt de (soms) te smalle paden als een verbeterpunt, 24% heeft kritiek op de kwaliteit van het wegdek en 17% heeft last van de snelheidsverschillen op de fietspaden en wegen.

In 2022 werd het knooppuntennetwerk in Brabant gemiddeld met een 8,1 beoordeeld, dit is hoger dan het gemiddelde voor Nederland (7,9). Brabant scoort met name hoger dan gemiddeld (8,2 ten opzichte van 7,8 gemiddeld) op de samenstelling van het netwerk. Oftewel in hoeverre er voldoende te kiezen is. Zoals keuze tussen verschillende landschappen, niet te grote afstanden tussen de knooppunten en veel verschillende routes.

Bron: Fietsplatform, Landelijke kennisrapportage recreatief fietsen, 2025.

In 2022 is voor het laatst de Kwaliteitsmonitor fietsregio's uitgevoerd door het Landelijk Fietsplatform. De kwaliteitsmonitor is een landelijk vergelijkend kwaliteitsonderzoek dat niet alleen kijkt naar het oordeel van de consument, maar ook naar diverse andere aspecten die bijvoorbeeld te maken hebben met het aanbod, de organisatie en het onderhoud. Brabant krijgt

in deze monitor 4,5 van de 5 sterren en gaat samen met Friesland, Drenthe en Zeeland aan kop. Deze waardering weerspiegelt mede de structurele inzet van Routebureau Brabant op kwaliteitsbeheer, netwerkonderhoud, routeontwikkeling en samenwerking met netwerkpartners

Bron: Fietsplatform, Kwaliteitsmonitor fietsregio's, 2022

2.3 Fietsen in de vrijetijd

Motivatie

Brabanders die voor het plezier op de pedalen stappen doen dit vooral voor de ontspanning (50%), omdat ze buiten willen zijn (43%), voor de gezondheid (31%), om 'er even tussenuit te zijn' (30%) en om te genieten van de natuur en/of het landschap (25%). Routes zijn niet alleen een recreatieve infrastructuur, maar een middel om gezondheid, welzijn, natuurbeleving en sociale verbondenheid te stimuleren.

Van de fietsers die doorgaans in Brabant fietsen is een derde in de laatste jaren meer (vaker en/of verder) gaan fietsen. Deze ontwikkeling laat zich in heel Nederland zien. Met name van de groep tussen de 30-39 jaar stapte een groter deel vaker op de pedalen. Belangrijkste reden om meer te gaan fietsen zijn de positieve effecten op gezondheid/conditie (44%), de behoefte om meer buiten te zijn (40%) en de aanschaf van een andere/betere fiets (39%).

Bron: Fietsplatform, Landelijke kennisrapportage recreatief fietsen, 2025.

Participatie en frequentie

59% van de Brabanders maakt wel eens een recreatieve fietstocht van een uur of langer (inclusief eventuele reistijd). Daarmee ligt de participatie in Brabant ongeveer op het landelijk gemiddelde (58%). In totaal gaat het om circa 1,3 miljoen Brabanders (18+). Bijna een derde van de Brabanders (32%) fietst minstens één keer per week voor het plezier.

Nederlanders ondernemen jaarlijks circa 38 miljoen recreatieve fietstochten in Brabant (excl. de fietstochten tijdens vakanties). Bijna 16% van de recreatieve fietstochten vinden plaats in Brabant. Het aantal fietstochten in Brabant is sterk (+69%) gestegen ten opzichte van 2018 toen bijna 23 miljoen fietstochten werden ondernomen.

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023 en LDA, NVTO 2022/2023, Factsheet Noord-Brabant, herziene editie 2024.

Het onderzoek van Fietsplatform laat een hogere participatie in recreatieve fietstochten zien in Brabant zien: 72% (landelijk 70%). Dit verschil ten opzichte van het NVTO wordt voornamelijk verklaard door een andere afbakening. Waar het NVTO alleen activiteiten van een uur of langer meeneemt, omvat het onderzoek van Fietsplatform alle recreatieve fietstochten, zonder minimale duur. Uit de resultaten blijkt dat 19% van de recreatieve fietsers doorgaans maximaal 15 kilometer fietst. Deze fietsers fietsen dus waarschijnlijk meestal korter dan een uur en worden daardoor niet meegenomen in het NVTO.

Bron: Fietsplatform, Landelijke kennisrapportage recreatief fietsen, 2025.

Type fiets

Van de recreatieve fietsers in Brabant gebruikt 44% doorgaans een elektrische fiets, 41% een gewone fiets en 13% een sport- of toerfiets. Dit komt in hoofdlijnen overeen met het fietsgebruik in Nederland. Het gebruik van de gewone fiets ligt iets boven het gemiddelde en het gebruik van een sportieve- of toerfiets iets lager.

Bron: Fietsplatform, Landelijk Kennisrapportage Recreatief fietsen 2026.

Afstand en startpunt

De gemiddelde afstand van een recreatieve fietstocht is 23 kilometer. 39% fietst 15 tot 30 kilometer, 34% minder dan 15 kilometer en de rest meer dan 30 kilometer. Van de recreatieve fietsers die doorgaans in Brabant fietsen, start 88% vanuit huis, 7% vanaf een vakantieadres en 4% vanaf een parkeerplaats. Dit onderstreept het belang van goede verbindingen tussen woonomgeving, natuur en recreatieve voorzieningen.

Bron: Fietsplatform, Factsheet Recreatief Fietsen Noord-Brabant, 2025 en Fietsplatform Landelijke kennisrapportage recreatief fietsen, 2025.

De gemiddelde afstand die fietsers afleggen tijdens een recreatieve fietstocht bedraagt dus 23 kilometer. Er zijn daarbij duidelijke verschillen tussen de verschillende typen fietsen.

	Stadsfiets	E-bike	Racefiets	Hybride/toerfiets/ trekkingfiets	Mountainbike
Gemiddelde afstand	18 km	24 km	41 km	28 km	25 km

Bron: Fietsplatform Landelijke kennisrapportage recreatief fietsen, 2025.

Gebruik oriëntatiemiddelen

Van de recreatieve fietsers die doorgaans in Brabant fietsen, kent 97% de knooppuntroutes. De helft van de recreatieve fietsers in Brabant gebruikte ze ooit en 30% deed dit nog in het afgelopen jaar. Daarnaast gebruikte 41% ooit een navigatiesysteem of -app, 38% een fietsrouteplanner en 29% een papieren kaart of een boekje. De Nederlandse recreatieve fietsers maken nog steeds zowel gebruik van online als van offline-oriëntatiemiddelen. Het gebruik van papieren routeboekjes of -kaarten lijkt af te nemen.

Bron: Fietsplatform, Factsheet Recreatief Fietsen Noord-Brabant, 2025 en Fietsplatform Landelijke kennisrapportage recreatief fietsen, 2025.

Gezelschap

Ongeveer 60% van de Nederlandse recreatieve fietsers fietst vooral samen met anderen en 40% fietst meestal alleen. Zo'n 43% fietst (ook) met hun partner en 14% fietst (ook) met vrienden. Brabanders fietsen wat vaker dan gemiddeld (63%) in het gezelschap van anderen en dus minder vaak (37%) alleen.

Van de e-bikers fietst 67% in het gezelschap van anderen, deze groep fietst vaker dan gemiddeld met hun partner (52%). De fietsers die hun recreatieve fietstochten op de stadsfiets maken, fietsen vaker dan gemiddeld alleen (46%) en minder vaak met hun partner (36%).

Bron: Fietsplatform Landelijke kennisrapportage recreatief fietsen, 2025.

Omgeving

Veel fietsactiviteiten starten direct vanaf de voordeur, het is daarom logisch dat in Brabant een relatief groot deel (47%) van de activiteiten in het eigen dorp of de eigen wijk wordt ondernomen. Daarnaast zijn in Brabant bosgebieden (30%) en het landelijk gebied (29%) populair voor recreatieve fietstochten. Landelijk fietst een iets kleiner deel in het eigen dorp of wijk en fietst 32% in het landelijk gebied en slechts 19% in het bos. Deze ontwikkeling benadrukt de behoefte aan kwalitatieve routestructuren die natuurgebieden beleefbaar maken, aangevuld met een goede monitoring en spreiding van recreatiedruk in kwetsbare gebieden.

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

Fietsen in een bosrijke omgeving is in Brabant opvallend populairder dan gemiddeld in Nederland. Dit heeft enerzijds te maken met de voorkeuren van de fietsers, maar ook met de samenstelling van het landschap in de provincie. Van al het bos in Nederland is 20% te vinden in Brabant.

Bron: CLO, Oppervlakte bos in Nederland, 1970-2021, 2023.

2.4 Fietsen tijdens de vakantie

Nederlanders fietsen graag tijdens hun vakanties. In 2025 ondernam 12,2% van de Nederlanders een fietsvakantie met een vast vakantieadres als uitvalsbasis voor fietstochten in de omgeving (fietsstandplaatsvakantie). Daarnaast heeft 5,5% een fietstrektocht in eigen land gemaakt, waarbij men van overnachtingsadres naar overnachtingsadres fietst. Een deel van de Nederlanders onderneemt beide vormen van fietsvakanties. Tegelijkertijd zijn er ook veel Nederlanders die tijdens hun vakantie fietsen, zonder deze als fietsvakantie te beschouwen.

Bron: Fietsplatform Landelijke kennisrapportage recreatief fietsen, 2025.

Fietsvakanties vanaf een vast vakantieadres Nederlanders

Nederlanders ondernamen in 2025 circa 265.000 fietsvakanties vanaf een vast vakantieadres in Brabant. Brabant heeft in 2025 binnen Nederland een marktaandeel van 7,9% voor dit type vakanties. Dit betekent dat 7,9% van deze vakanties in Brabant worden ondernomen. In vergelijking met het marktaandeel van Brabant voor alle binnenlandse vakanties (11,9%) blijkt dat Brabant relatief minder vaak wordt gekozen als bestemming voor een fietsvakantie.

Bron: Fietsplatform, Factsheet Recreatief Fietsen Noord-Brabant, 2025 en CBS, Logiesaccommodaties; gasten, nachten, woonland, logiesvorm, regio, 2025.

Fietstrektochten Nederlanders

Fietstrektochten en trektochtfietsers houden zich niet aan de provinciegrenzen. In 2025 gaven trektochtfietsers aan dat zij tijdens 210.000 binnenlandse fietstrektochten (15% van alle trektochten in eigen land) (ook) Brabant aandeden. Daarbij kan het gaan om een trektocht van meerdere dagen in Brabant, maar ook om een etappe van de trektocht die door de provincie gaat. Gemiddeld doet men tijdens een trektocht 1,8 provincies aan.

Bron: Fietsplatform, Factsheet Recreatief Fietsen Noord-Brabant, 2025.

Gebruik oriëntatiemiddelen

De gebruikte oriëntatiemiddelen komen in grote lijnen overeen bij beide groepen fietsvakantiegeëngangers. Trektochtfietsers maken echter vaker en van meer verschillende hulpmiddelen gebruik dan fietsstandplaatsvakantiegeëngangers.

Meest gebruikt tijdens een fietsstandplaatsvakantie in eigen land:

1. App voor telefoon, tablet en/of smartwatch (70%)
2. Bewegwijzering (routebordjes, fietswegwijzers, paddenstoelen e.d.) (64%)
3. Mobiel zoeken op internet (31%)
4. Papieren fietskaart (14%)
5. Informatie van de VVV (11%)

Meest gebruikt tijdens fietstrektochten in eigen land:

1. App voor telefoon, tablet en/of smartwatch (72%)
2. Bewegwijzering (66%)
3. Mobiel zoeken op internet (40%)
4. GPS-tracker (anders dan de telefoon) (18%)
5. Informatie van de VVV (17%)

Bron: Fietsplatform Landelijke kennisrapportage recreatief fietsen, 2025.

Activiteiten tijdens de vakantie

Voor 15% van de binnenlandse vakantiegangers die hun vakantie in Brabant doorbrachten speelden de fietsmogelijkheden een rol bij de keuze voor de vakantiebestemming. Voor 6% waren de fietsmogelijkheden de belangrijkste reden voor de keuze voor Brabant.

Tijdens hun vakantie in Brabant onderneemt 15% van de binnenlandse vakantiegangers een recreatieve fietstocht. Voor 9% van de vakantiegangers was fietsen zelfs de leukste activiteit van de vakantie. Het aandeel vakantiegangers dat recreatief fietst ligt in Brabant lager dan het landelijke gemiddelde (19%).

Van de vakantiegangers die tijdens hun verblijf in Brabant recreatief fietsten, besloot het grootste deel (42%) pas op de dag zelf om te gaan fietsen. De overige vakantiegangers maakten deze keuze eerder tijdens de vakantie (28%) of al vóór vertrek (30%).

Over de fietsmogelijkheden in Brabant is 58% van de vakantiegangers (zeer) tevreden, tegenover 63% landelijk. Dit verschil hangt mogelijk samen met het feit dat een relatief groot deel (37% to.v. 32% in Nederland) van de vakantiegangers aangeeft geen goed beeld te hebben van de fietsmogelijkheden in Brabant.

Bron: LDA, Vakantieonderzoek Plus – rapportage Noord-Brabant en Nederland, 2026.

Fietsvakanties buitenlanders

Ook buitenlandse vakantiegangers komen naar Nederland om te fietsen. Voor 27.000 Duitsers, 18.000 Belgen en 16.000 andere buitenlandse verblijfgasten was fietsen de belangrijkste activiteit tijdens hun vakantie in Brabant.

Bron: NBTC, Onderzoek inkomend toerisme, 2023.

2.5 Profiel fietser

Leeftijd en geslacht

Het grootste deel (37%) van de fietstochten in Brabant wordt gemaakt door 40-64-jarigen en 34% door 65-plussers. In Brabant is de groep 65-plussers iets kleiner dan gemiddeld in Nederland (31%) en de groep 40-65-jarigen juist iets groter (40%). Mannen zijn verantwoordelijk voor 54% van de fietstochten in Brabant en vrouwen voor 46%. Ook landelijk zijn de mannen oververtegenwoordigd.

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

Opleidingsniveau

Recreatieve fietsers zijn te vinden onder Nederlanders van alle opleidingsniveaus. De participatie aan recreatief fietsen neemt toe, naarmate het opleidingsniveau stijgt. Het aandeel frequente fietsers (minstens eens per week) is echter in de verschillende opleidingsgroepen ongeveer gelijk. Dit komt in hoofdlijnen overeen met het beeld dat in 2021 ook zichtbaar was.

Bron: Fietsplatform Landelijke kennisrapportage recreatief fietsen, 2025.

Herkomstprovincie

Het merendeel (98%) van de fietstochten (excl. fietstochten tijdens vakanties) in Brabant wordt ondernomen door de Brabanders zelf. 82 % van de fietstochten vindt plaats in de eigen gemeente.

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

2.6 Bestedingen

Bestedingen per fietsactiviteit

De gemiddelde bestedingen per fietstocht van een uur of langer (incl. eventuele reistijd) in Brabant bedragen €7,64, dit is 68 cent (+10%) hoger dan het landelijk gemiddelde van €6,96. Dit is inclusief de fietstochten waar niets uitgegeven wordt.

Uitgaven in euro (€)	Noord-Brabant	Nederland
Totale uitgaven	7,64	6,96
Winkels	3,27	3,15
Horeca	2,81	2,34
Entree	0,47	0,48
Parkeren	0,18	0,20
Huur vervoer	0,38	0,26
Overig	0,53	0,52

Fietsers in Brabant geven met name meer uit (+20%) in de horeca dan de gemiddelde recreatieve fietser in Nederland, maar de bestedingen in winkels en aan de huur van vervoer – in dit geval waarschijnlijk fietshuur – wordt eveneens meer uitgegeven.

Circa 80% van de uitgaven van recreatieve fietsers vindt plaats in de horeca en detailhandel, zowel in Brabant als landelijk.

- Tijdens 37% van de recreatieve fietstochten in Brabant wordt geld besteed in de horeca. Daarbij geeft 27% tussen de €10 en €50 uit en 10% minder dan €10. Tegelijkertijd doet 63% van de fietsers geen horecabestedingen tijdens hun tocht (landelijk 69%).
- Daarnaast besteedt 14% van de recreatieve fietsers in Brabant geld in winkels, tegenover 13% landelijk. Meestal ligt het bedrag dat uitgegeven wordt tussen de €10 en €50.

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

Bestedingen fietsactiviteiten - totaal

In totaal geven Nederlandse recreatieve fietsers in Brabant in totaal 292 miljoen euro uit tijdens fietstochten vanaf het huisadres. Doordat gemiddeld per activiteit in Brabant meer besteed wordt dan gemiddeld in Nederland, komt een relatief groot deel (16%) van de bestedingen van recreatieve fietsers in Nederland in Brabant terecht. De cijfers bevestigen de grote economische waarde van recreatieve routes voor Brabant. Ze leveren een belangrijke bijdrage aan de horeca, lokale ondernemers en voorzieningen in de regio.

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

Bestedingen fietsvakanties

Nederlanders geven tijdens fietstrektochten in eigen land gemiddeld 77 euro per persoon per dag uit. De gemiddelde bestedingen tijdens een reguliere binnenlandse vakantie bedragen 53 euro per persoon per dag¹. Dit is inclusief bestedingen tijdens de activiteiten – zoals fietsen – die tijdens deze vakantie ondernomen worden.

Landelijk wordt tijdens fietsstandplaatsvakanties in totaal ongeveer 768 miljoen euro uitgegeven en tijdens fietstrektochten ongeveer 505 miljoen euro.

Fietsplatform, Landelijk Kennisrapportage Recreatief fietsen 2026.

2.7 Kansen voor fietsen

Routes voor Goed Leven in Brabant

- Een groot deel van de fietstochten start vanaf het huisadres, de fietsroutes in Brabant zijn een belangrijk onderdeel van de eigen leefomgeving. Een aantrekkelijk aanbod vanaf de eigen voordeur en goede verbindingen met het landschap zijn van belang.
- Fietsen is een belangrijk instrument om meer mensen meer in beweging te krijgen. Niet alleen voor de gezondheid, maar - misschien nog wel belangrijker - omdat men het fijn vindt (samen) te fietsen, buiten te zijn en te ontspannen.
- Een toenemend gebruik van de e-bike vergroot de actieradius van de fietsers. Hierdoor wordt de fiets vaker een aantrekkelijk en duurzaam alternatief voor de auto.
- De positieve beoordeling van het fietsknooppunten netwerk, de stabiele borging en het veelvuldige gebruik ervan, gecombineerd met een groei in de fietsbewegingen, biedt mogelijkheden om te kijken hoe die infrastructuur kan worden doorontwikkeld voor andere duurzame mobiliteitsdoeleinden.
- De vergrijzing en groei van het e-bikegebruik bieden kansen om routes en voorzieningen toegankelijker te maken voor een brede groep gebruikers, waaronder ouderen en mensen met een beperkte mobiliteit
- De grote hoeveelheid beschikbare gebruiksdata uit routeplanners, downloads en gebruikersonderzoek biedt kansen om sterker data gedreven te sturen op investeringen, promotie en routeontwikkeling.

Routes als middel voor Brabant in beweging

- Een aanzienlijk deel van de fietsers is de afgelopen jaren vaker en/of verder gaan fietsen. Dit zorgt voor een toenemende vraag naar een goed en kwalitatief hoogwaardig en goed onderhouden routenetwerk.
- De cijfers bevestigen de grote economische waarde van recreatieve routes voor Brabant. Ze leveren een belangrijke bijdrage aan de horeca, lokale ondernemers en voorzieningen in de regio.
- Veel fietstochten vinden in de eigen omgeving of in de omgeving van de vakantiebestemming plaats. Dit biedt mogelijkheden gericht te sturen op gebruik en spreiding binnen de regio's.

¹ Er is geen specifiek onderzoek gedaan naar de bestedingen tijdens fietsstandplaatsvakanties, maar in het verleden bleek dat deze vergelijkbaar zijn (of iets hoger) dan de bestedingen tijdens een reguliere binnenlandse vakantie.

3. Wandelen

Wandelen is een van de meest laagdrempelige en populaire vormen van recreatie in Brabant. Van een ommetje vanuit huis tot een langere tocht door bos- en natuurgebieden: veel Brabanders en bezoekers maken gebruik van de vele wegen, paden en routes in de provincie. Brabant beschikt over een gevarieerd aanbod, van wandelknooppunten en langeafstandspaden tot thematische routes die het landschap en de verhalen van de regio zichtbaar maken. Dit hoofdstuk geeft inzicht in het aanbod, het gebruik en de betekenis van recreatief wandelen in Brabant.

3.1 Aanbod

Een groot deel van de wegen en paden in Brabant is toegankelijk voor recreatieve wandelaars. Hierbij gaat het zowel om de specifieke wandelpaden, als de routes waarbij de wandelaar langs een fietspad of weg loopt - en die dus gedeeld worden met ander verkeer.

Knooppuntroutes

Brabant beschikt over een wandelknooppuntennetwerk van in totaal 10.114 kilometer en 7.279 knooppunten, dit is circa 18% van het aanbod in Nederland. De provincie staat – qua aantal kilometers wandelnetwerk – van alle provincies op nummer 1 in Nederland.

Bron: Brabant Partners, routedata 2026 en Wandelnet, Routedatabank, mei 2026.

Lange Afstand Wandelpaden (LAW) en Streekpaden

Lange-Afstand-Wandelpaden (LAW) vormen samen met de Streekpaden een landelijk dekkend wandelroutenetwerk van circa 12.000 kilometer.

- Een Lange-Afstand-Wandelpad is een wandelroute van tenminste 150 km. Alle LAW's zijn in twee richtingen bewegwijzerd met de bekende wit-rode markeringen en hebben een ander start- en eindpunt. Er zijn 23 LAW's die in Nederland een netwerk vormen van 7945 kilometer. Hiervan ligt 690 kilometer¹ in Brabant, dit is bijna 9% van het totaal. De routes die (deels) door Brabant lopen zijn: Dwars door Brabant, Floris V-pad, Grenslandpad, Maarten van Rossum-pad, Pelgrimspad, Waterliniepad, Pieterpad en Kustpad.
- Een Streekpad is een rondwandeling binnen één regio. De lengte varieert van 80 tot 350 km met hetzelfde begin- en eindpunt. De streekwandelingen zijn in twee richtingen bewegwijzerd met een geel-rode markering. Er zijn 21 Streekpaden in Nederland die samen een netwerk vormen van 4.613 km. Hiervan ligt 564 kilometer² in Brabant, dit is 12% van het totaal. De streekpaden die (deels) door Brabant lopen zijn het Brabants Vennenpad, het Land van Cuijkpad, het Biesboschpad en het Streekpad Rijk van Nijmegen.

Bron: wandelnet.nl en Wandelnet, Routedatabank, mei 2026.

1 Het aantal kilometers in Noord-Brabant is een globale schatting, waarbij de lengte van een etappe volledig wordt toegerekend aan de provincie waarin het grootste deel van die etappe ligt.

2 Het aantal kilometers in Noord-Brabant is een globale schatting, waarbij de lengte van een etappe volledig wordt toegerekend aan de provincie waarin het grootste deel van die etappe ligt.

Themaroutes

Het versterken van de zichtbaarheid van het routeaanbod en de beleving van de routes is van belang voor Brabant Partners. Met thematische routes wordt extra beleving toegevoegd aan het wandelen en ontstaat een sterkere verbinding met het landschap, erfgoed en de verhalen van de omgeving. In totaal zijn er 99 thematische wandelroutes variërend van langeafstandswandeling tot dag rondwandelingen. Thema's zijn: Sagen en Legenden routes, TOP Natuurroutes, Brabants Kloosterpad, Van Gogh routes, Food routes, Zuiderwaterlinie routes en Liberation Route Brabant routes.

Bron: visitbrabant.com – april 2026.

3.2 Wandelen in de vrijetijd

Motivatie

Ontspanning, fit en gezond worden of blijven en 'er even tussenuit' zijn de belangrijkste redenen om voor het plezier te wandelen. Dit geldt zowel voor de wandelaars die kortere ommetjes lopen, als voor de wandelaars die langere wandeltochten maken. Degenen die verder lopen (een uur of langer) wandelen vaker voor de natuurbeleving, omdat ze het simpelweg leuk vinden, voor de gezelligheid of om een gevoel van vrijheid te krijgen.

Bron: Wandelnet, Nationale Wandelmonitor 2021.

Participatie en frequentie

79% van de Brabanders maakt wel eens een recreatieve wandeling van een uur of langer (inclusief eventuele reistijd). Brabant scoort hiermee precies op het landelijk gemiddelde. In totaal gaat het om ruim 1,7 miljoen Brabanders (18+). Ruim de helft (54%) van de Brabanders wandelt minstens één keer per week voor het plezier.

Nederlanders ondernemen jaarlijks circa 129 miljoen recreatieve wandelingen van een uur of langer (inclusief eventuele reistijd) in Brabant (excl. de wandelingen tijdens vakanties). Ruim 16% van de recreatieve wandelingen vinden plaats in Brabant. Bij deze aantallen zijn de ommetjes van korter dan een uur nog niet meegenomen. Het aantal wandelingen in Brabant is zeer sterk (+224%) gestegen ten opzichte van 2018 toen er 39,9 miljoen wandelingen werden ondernomen in de provincie. Deze sterke groei maakt duidelijk hoe belangrijk professioneel beheer, zorgvuldig onderhoud en continue monitoring zijn om de kwaliteit, toegankelijkheid en beleefbaarheid van het wandelnetwerk te waarborgen.

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023, LDA, NVTO 2022/2023, Factsheet Noord-Brabant, herziene editie 2024.

Afstand en startpunt

De gemiddelde afstand van een recreatieve wandeling van een uur of langer in Brabant is 6,5 kilometer, dit is iets verder dan het landelijk gemiddeld van 6,2 kilometer. Het merendeel van de wandelingen (70%) start direct vanaf huis, 16% gaat met de auto en 10% te voet naar het startpunt. Dit biedt kansen om duurzame mobiliteit te stimuleren. o.a. door aantrekkelijke en goed bereikbare startpunten te bieden die te voet, per fiets of met het openbaar vervoer bereikbaar zijn.

Vervoermiddel naar startpunt activiteit

Start vanuit huis	Auto	Te voet	Fiets	Openbaar vervoer
70%	16%	10%	4%	1%

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

Ommetjes worden meestal direct vanuit huis of de werkplek gelopen; slechts 9% reist hiervoor naar een andere locatie. Voor langere wandelingen neemt de reisbereidheid toe. Zo is 28% bereid om 5 tot 10 kilometer te reizen voor een wandeling van 5 tot 10 kilometer en 23% reist voor een wandeling van 10 kilometer of langer zelfs meer dan 50 kilometer.

Bron: Wandelnet, Nationale Wandelmonitor 2021, 2021.

Gebruik oriëntatiemiddelen

Ruim de helft van de wandelaars (55%) plant meestal geen route voordat men op pad gaat, maar kiest alleen een gebied waar men wil wandelen. Zestien procent stippelt vooraf een route uit met bijvoorbeeld een routeplanner en 13% downloadt een digitale route. Daarnaast zijn er wandelaars (6%) die het plannen van de route aan een ander overlaten of (3%) die een routeboekje, -kaart of -folder kopen.

Tijdens wandelingen worden verschillende hulpmiddelen (wel eens) gebruikt om de route te bepalen of te volgen, vaak in combinatie met elkaar.

Gemarkeerde routes	43% van de wandelaars gebruikt gemarkeerde routes met bordjes of paaltjes en 19% maakt gebruik van een wandelnetwerk met knooppunten of keuzepunten.
Digitale routes	31% van de wandelaars gebruikt een wandelapp of routeplanner en 16% een GPX-bestand/GPS-apparaat.
Routes op papier	14% gebruikt een wandelkaart, 11% een routeboekje of -folder met kaart en achtergrondinformatie en 9% een tekstuele routebeschrijving.

Bron: Wandelnet, Nationale Wandelmonitor 2021, 2021.

Gezelschap

Tijdens ongeveer 46% van de recreatieve wandelingen in Brabant wandelt men samen met anderen; 54% van de wandelingen wordt alleen ondernomen. De wandelingen die in het gezelschap van anderen gemaakt worden, worden vaak (61%) (ook) met de partner gemaakt of (ook) in het gezelschap van vrienden (18%) of (ook) met kinderen tot 5 jaar (10%). Dit beeld is vergelijkbaar met het landelijk beeld.

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

Omgeving

Veel wandelactiviteiten starten direct vanaf de voordeur, het is daarom logisch dat in Brabant een relatief groot deel (55%) van de activiteiten in het eigen dorp of de eigen wijk wordt ondernomen. Daarnaast zijn in Brabant bosgebieden (29%) en in mindere mate het landelijk gebied (13%) populair voor recreatieve wandelingen. Landelijk wandelt een iets groter deel (58%) in het eigen

dorp of wijk, wandelt 19% in het bos en 12% in het landelijk gebied. Dit vraagt om blijvende aandacht voor de toegankelijkheid en beleefbaarheid van bos- en natuurgebieden, evenals voor het monitoren van recreatiedruk en het spreiden van bezoekersstromen om kwetsbare natuurgebieden te ontlasten.

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

Boswandelingen zijn in Brabant duidelijk populairder dan gemiddeld. Natuurbeleving is een belangrijke motivatie om voor het plezier te gaan wandelen, zeker bij de wandelingen van een uur of langer. Van al het bos in Nederland is 20% te vinden in Brabant, de relatief grote hoeveelheid bos in Brabant draagt waarschijnlijk bij aan de populariteit van boswandelingen.

Bron: CLO, Oppervlakte bos in Nederland, 1970-2021, 2023 en Wandelnet, Nationale Wandelmonitor 2021.

3.3 Wandelen tijdens de vakantie

Wandelen tijdens de vakanties van Nederlanders

Voor 19% van de binnenlandse vakantiegangers die hun vakantie in Brabant doorbrachten speelden de wandelmogelijkheden een rol bij de keuze de vakantiebestemming. Landelijk geldt dit voor een kwart van de vakanties. Voor 3% waren de wandelmogelijkheden de belangrijkste reden voor de keuze voor Brabant.

Tijdens hun vakantie in Brabant heeft 28% van de binnenlandse vakantiegangers gewandeld in de natuur, dit is minder dan het landelijk gemiddelde (34%). Daarnaast maakte 12% een stadswandeling. Wandelen in de natuur was voor 10% van de vakantiegangers in Brabant zelfs de leukste activiteit van de vakantie. De stadswandeling was voor 3% van de vakantiegangers het hoogtepunt.

Van de vakantiegangers die tijdens hun verblijf in Brabant een natuurwandeling maakten, besloot het grootste deel (54%) pas op de dag zelf om te gaan wandelen. De overige vakantiegangers maakten deze keuze eerder tijdens de vakantie (26%) of al vóór vertrek (20%). Bij stadswandelingen ligt het aandeel spontane beslissingen lager: 43% besloot dit op de dag zelf, terwijl 30% de activiteit eerder tijdens de vakantie plande en 27% dit al vóór vertrek had ingepland.

Over de wandelmogelijkheden in Brabant is 75% van de vakantiegangers (zeer) tevreden, tegenover 81% landelijk. Een relatief groot deel (19% t.o.v. 14% landelijk) geeft aan hier geen oordeel over te hebben.

Bron: LDA, Vakantieonderzoek Plus – rapportage Noord-Brabant en Nederland, 2026.

Wandelvakanties buitenlanders

Buitenlandse verblijfsgasten ondernemen tijdens hun verblijf in Brabant regelmatig wandelactiviteiten. Zo maakt 30% een wandeling in de natuur en 34% een stadswandeling. Voor een deel van de vakantiegangers is dit ook de belangrijkste reden van hun verblijf: voor 10% (circa 87.000 vakanties) geldt de stadswandeling als hoofdactiviteit en voor 8% (circa 69.000 vakanties) het wandelen in de natuur.

Vakantiegangers voor wie de stadswandeling centraal staat, komen met name uit Duitsland (19.000 vakanties), België (15.000) en de Verenigde Staten (14.000). Voor natuurwandelen als belangrijkste activiteit zijn Duitsland (24.000 vakanties), België (21.000) en Engeland (8.000) de belangrijkste herkomstlanden.

Bron: NBTC, Onderzoek inkomend toerisme, 2023 – berekening De Afdeling Onderzoek.

3.4 Profiel wandelaar

Leeftijd en geslacht

In Brabant wordt het grootste deel van de wandelingen gemaakt door 40- tot 64-jarigen (46%), gevolgd door 18- tot 39-jarigen (29%) en 65-plussers (25%). Ten opzichte van het landelijke beeld is het aandeel 18- tot 39-jarigen in Brabant iets lager (31% landelijk), terwijl de groep 40- tot 64-jarigen juist iets groter is (44% landelijk). De verdeling naar geslacht is vergelijkbaar met de Nederlandse wandelaar: vrouwen zijn goed voor 54% van de recreatieve wandelingen en mannen voor 46%.

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

Opleidingsniveau

Wandelen wordt gedaan door Nederlanders van alle opleidingsniveaus, maar mensen met een hoger opleidingsniveau zijn oververtegenwoordigd, zowel in Brabant als landelijk. In Brabant is 39% van de wandelaars hoogopgeleid (hbo of wo), 40% middelbaar opgeleid en 21% laagopgeleid. Ter vergelijking: binnen de totale Nederlandse bevolking is 33% hoogopgeleid, 41% middelbaar opgeleid en 26% laagopgeleid.

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023 en CBS, Bevolking; hoogstbehaald onderwijsniveau en regio, 2026.

Herkomstprovincie

Het merendeel (97%) van de wandeltochten (excl. wandeltochten tijdens vakanties) in Brabant wordt ondernomen door de Brabanders zelf. 90% van de wandelingen vindt plaats in de eigen gemeente.

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

3.5 Bestedingen

Bestedingen per wandelactiviteit

De gemiddelde bestedingen per wandeltocht van een uur of langer (incl. eventuele reistijd) in Brabant bedragen €6,10, dit is 5 cent hoger dan het landelijk gemiddelde van €6,05. Dit is inclusief de wandelingen waar niets uitgegeven wordt.

Uitgaven in euro (€)	Noord-Brabant	Nederland
Totale uitgaven	6,10	6,05
Winkels	3,38	3,28
Horeca	2,11	2,12
Entree	0,08	0,11
Parkeren	0,19	0,20
Huur vervoer	0,08	0,10
Overig	0,25	0,24

Circa 90% van de uitgaven van recreatieve wandelaars vindt, zowel in Brabant als in heel Nederland, plaats in de detailhandel en horeca. Wandelaars in Brabant geven per wandeling gemiddeld 10 cent meer uit in winkels dan de gemiddelde recreatieve wandelaar in Nederland, de bestedingen in de horeca zijn ongeveer gelijk.

- Tijdens 30% van de recreatieve wandelingen in Brabant wordt geld besteed in de horeca. Daarbij geeft 17% tussen de €10 en €50 uit, 9% minder dan €10 en 4% meer dan €50. Tegelijkertijd geeft 70% geen geld uit in de horeca (landelijk 73%).
- Daarnaast besteedt 8% van de recreatieve wandelaars in Brabant geld in winkels, tegenover 7% landelijk. Meestal ligt het bedrag dat wordt uitgeven tussen de €10 en €50.

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

Bestedingen wandelactiviteiten - totaal

In totaal geven Nederlandse recreatieve wandelaars in Brabant € 789 miljoen uit tijdens recreatieve wandeltochten. Dit komt neer op 15% van de bestedingen van recreatieve wandelaars in Nederland. Dit is exclusief de wandeltochten die tijdens vakanties in Brabant gemaakt worden. Deze uitgaven onderstrepen de aanzienlijke economische waarde van recreatief wandelen voor Brabant en benadrukt het belang van een aantrekkelijk en kwalitatief wandelaanbod.

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

3.6 Kansen voor wandelen

Routes voor Goed Leven in Brabant

- Een groot deel van de wandeltochten start vanaf het huisadres, de wandelroutes in Brabant zijn een belangrijk onderdeel van de eigen leefomgeving. Een aantrekkelijk aanbod vanaf de eigen voordeur en goede verbindingen met het landschap - juist ook in de steden - zijn van belang. Dit draagt bij aan de kwaliteit, aantrekkelijkheid en leefbaarheid van de eigen woonomgeving.
- Wandelen is - net als fietsen - een belangrijke en laagdrempelige manier om meer mensen meer in beweging te krijgen. Wandelen draagt zowel bij aan de lichamelijke als aan de geestelijke gezondheid.
- De vergrijzing, de groeiende aandacht voor gezondheid in combinatie met de populariteit van wandelen bieden kansen om routenetwerken nadrukkelijker in te zetten als publieke voorziening voor gezondheid, mentale vitaliteit, sociale ontmoeting en een toegankelijke leefomgeving. Denk aan ommetjes dichtbij huis, toegankelijke routes voor verschillende mobiliteitsniveaus, voldoende rustpunten en initiatieven in samenwerking met zorg- en welzijnsorganisaties.

Routes als middel voor Brabant in beweging

- Door gericht in te zetten op de promotie van bepaalde (minder bekende) routes en startpunten, kan de recreatiedruk beter over Brabant worden gespreid. Dit biedt kansen minder bekende (deel)gebieden beter onder de aandacht te brengen en kwetsbare natuurgebieden te ontlasten.
- Hoewel veel wandelingen in de eigen omgeving plaatsvinden, wordt ook relatief vaak de auto gepakt om naar een startpunt van een wandeling te gaan. Het toenemend gebruik van de e-bike biedt mogelijkheden om de reis naar het startpunt van de wandeling te verduurzamen. Ook een betere bereikbaarheid van de wandelgebieden en startpunten met het openbaar vervoer kan hieraan bijdragen.

- De grote groep wandelaars die spontaan besluiten te gaan wandelen biedt kansen voor flexibele en actuele informatievoorziening, bijvoorbeeld via routeapps, drukte-informatie en suggesties voor alternatieve routes of startpunten.
- De populariteit van korte individuele wandelingen met het oog op fysieke en mentale gezondheid, biedt mogelijkheden voor de ontwikkeling van aanbod dat verder gaat dan recreatie alleen. Daarbij is het van belang deze doelgroep via passende platforms te bereiken.
- De hoge participatie aan wandelen biedt kansen om een breed publiek te stimuleren vaker en verder te wandelen. Door aantrekkelijke ommetjes, themaroutes en wandelnetwerken beter zichtbaar en toegankelijk te maken, kunnen meer Brabanders structureel in beweging worden gebracht.
- Het netwerk biedt een basis voor verdere productontwikkeling via ommetjes en startpunten, waarbij ook wordt gekeken naar sanering van netwerk dat niet aantrekkelijk te bewandelen. Dit zorgt in combinatie met goede promotie en communicatie tot de juiste druktespreiding.

4. Mountain- en gravelbiken

Dit hoofdstuk gaat zowel in op mountainbiken als op gravelbiken¹. Mountainbiken richt zich op technische, onverharde routes in natuurgebieden, terwijl gravelbiken zich kenmerkt door langere tochten over een mix van halfverharde wegen en asfalt, met minder nadruk op technische moeilijkheid.

Gravelbiken is een snelgroeende vorm van recreatief fietsen en daarmee een relevante ontwikkeling binnen de routegebonden recreatie. Hoewel Brabant Partners Routebureau momenteel geen afzonderlijke gravelroutes ontwikkelt, beheert of promoot, maken gravelbikers wel gebruik van bestaande recreatieve fietsroutes, landelijke wegen en onverharde paden. Door gravelbiken in het onderzoek mee te nemen, ontstaat inzicht in de omvang, behoeften en het routegebruik van deze doelgroep. Deze kennis helpt het Routebureau om ontwikkelingen te monitoren en toekomstige keuzes over recreatie, infrastructuur, recreatiedruk en natuurbeheer goed te kunnen onderbouwen.

4.1 Aanbod en gebruik mountainbikeroutes

Brabant heeft een netwerk van ruim 1.000 kilometer aan mountainbikeroutes. Dit zijn in totaal 46 routes, variërend van 3 tot 40 kilometer. Brabant is daarnaast onderdeel van een internationaal MTB-netwerk, dit netwerk kan gebruikt worden voor (meerdaagse) mountainbiketochten naar Limburg en België.

Bron: [visitbrabant.nl](https://www.visitbrabant.nl)

Brabants meest gewaardeerde MTB-routes zijn: het Dak van Netersel (Netersel) (4,4 sterren), MTB-Route Milheeze (4,4 sterren) en MT-route Dorst (4,3 sterren). Deze populariteit is te danken aan de hoogteverschillen en single tracks.

Bron: [mtbroutes.nl](https://www.mtbroutes.nl)

4.2 Mountainbiken in de vrijetijd

Het aantal wielersporters (18+) in Nederland is de afgelopen jaren toegenomen. Onder wielersport wordt wielrennen/toerfietsen (incl. mountainbiken, gravelbiken, etc.) verstaan. De participatie aan deze sportieve vormen van fietsen laat in de periode 2019-2025 een sterke stijging zien.

Bron: Ipsos I&O in opdracht van Wielersportbond NTFU, Wielersportmonitor 2026.

¹ Soms wordt er in dit hoofdstuk ook gesproken over de wielersporter (mountainbiken, gravelbiken en wielrennen) of de sportieve fietser, dat heeft te maken met de definities en afbakening die in de verschillende onderzoeken gehanteerd worden. De meeste gegevens in dit hoofdstuk zijn gebaseerd op landelijke cijfers, omdat de steekproef voor Noord-Brabant binnen het NVTO beperkt is (n=48) en daarom indicatief zijn

Mountainbiken is in Noord-Brabant populairder dan gemiddeld. Hoewel 15% van de Nederlandse bevolking in de provincie woont, is 18% van de Nederlandse mountainbikers afkomstig uit Noord-Brabant. Ook gravelbiken is relatief populair onder Brabanders en kent een bovengemiddelde deelname.

Bron: Ipsos I&O in opdracht van Wielersportbond NTFU, Wielersport Monitor 2026 – maatwerkuitdraai.

Disciplines en motivatie

Circa 20% van de Nederlanders (18+) deed in de afgelopen 12 maanden minimaal één keer aan wielersport. Van deze wielersporters gaat de grootste groep (84%) wel eens wielrennen, 40% gaat mountainbiken en 15% stapt op de gravelbike. Ongeveer een kwart van de wielersporters beoefent meer dan één discipline. Zij wisselen het fietsen op racefiets, mountainbike of gravelbike af.

- Het aantal gravelbikers neemt toe, zowel in absolute zin als relatief binnen de totale wielersportpopulatie. Gravelbiken wordt daarbij vrijwel altijd gecombineerd met een andere discipline; slechts 1% van de wielersporters beoefent uitsluitend gravelbiken.
- Hoewel het absolute aantal mountainbikers groeit, daalde het deel van de wielersporters dat (ook) op een mountainbike fietst van 53% (2022) naar 40%.

Bron: Ipsos I&O in opdracht van Wielersportbond NTFU, Wielersportmonitor 2026.

Participatie en frequentie

7% van de Brabanders gaat wel eens een uur of langer (inclusief eventuele reistijd) mountainbiken of gravelbiken. Landelijk ligt de participatie aan deze sporten op 6%. In totaal gaan ruim 153.000 Brabanders (18+) wel eens mountainbiken of gravelbiken. Dit aantal van het NVTO komt ongeveer overeen met het aantal mountainbikers en gravelbikers uit de Wielersportmonitor: 115.000 mountainbikers en 43.000 gravelbikers.

15% procent van de Nederlandse mountainbikers/gravelbikers stapt minstens een keer per week op de pedalen, 18% doet dit een tot drie keer per maand, 19% zes tot elf keer per jaar en bijna de helft (47%) fietst één of enkele keren per jaar.

Nederlanders ondernemen jaarlijks bijna 1,4 miljoen mountainbike- of gravelbike-tochten van een uur of langer (inclusief eventuele reistijd) in Brabant. 16% van de mountainbike- en gravelbiketochten vindt plaats in Brabant. Activiteiten tijdens de vakantie zijn hierbij niet meegenomen.

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023 en Ipsos I&O in opdracht van Wielersportbond NTFU, Wielersport Monitor 2026 – maatwerkuitdraai.

Afstand en startpunt

Mountainbikers/gravelbikers leggen gemiddeld 6,2 kilometer af om op het startpunt van de route te komen. Bij een groot deel van de tochten start men direct vanuit huis (69%) of men gaat per fiets (12%) naar het startpunt van de route. 16% gaat met de auto naar het beginpunt van de route.

De gemiddelde routeafstand bedraagt 34 kilometer. Het merendeel van de activiteiten duurt 1 tot 2 uur (44%) of 2 tot 3 uur (39%). De zaterdag en zondag zijn met respectievelijk 24% en 25% van de activiteiten de belangrijkste fietsdagen, maar de woensdag is – met 13% van de activiteiten ook populair.

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

Gezelschap

Ruim de helft van de mountainbike- en gravelbikeactiviteiten (55%) wordt alleen ondernomen, terwijl 45% samen met anderen plaatsvindt. Wanneer men met anderen fietst, gebeurt dit meestal met vrienden (55%) of met de partner (21%). Gemiddeld fietst men met 2,5 personen.

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

Omgeving

Landelijk gezien vindt het merendeel van de mountainbike- en gravelbiketochten plaats in de eigen gemeente (69%). Wie buiten de eigen gemeente gaat rijden, kiest meestal voor een locatie elders in de provincie (19%), terwijl 11% buiten de eigen provincie fietst.

Het grootste deel van de activiteiten (81%) vindt (ook) in het bos plaats. Naast bosgebieden zijn het landelijk gebied (33%) en heidegebieden (17%) de populairste omgevingen voor deze vormen van fietsen.

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

4.3 Profiel mountainbiker en gravelbiker

Mountainbiker

- Mountainbiken wordt relatief veel gedaan door mannen. 69% van de mountainbikers is man en 31% vrouw. Van de Brabantse mountainbikers is zelfs 75% man.
- Mountainbikers zijn te vinden in alle leeftijdsgroepen. De activiteit is in Brabant relatief populair onder 55-65 jarigen (22% van de mountainbikers) en 65-plussers (20%).

Gravelbiker

- Voor gravelbiken geldt eveneens dat de activiteit populairder is onder mannen. 66% van de gravelbikers is man en 34% vrouw. In Brabant is 70% man en 30% vrouw.
- Gravelbiken wordt het meest gedaan door 55-65 jarigen, 29% van de gravelbikers valt in deze leeftijdscategorie (landelijk 22%). In Brabant is 71% van de mountainbikers tussen de 35 en 65 jaar oud.

Bron: Ipsos I&O in opdracht van Wielersportbond NTFU, Wielersport Monitor 2026 – maatwerkuitdraai.

Mountainbikers en gravelbikers zijn vaker hoogopgeleid dan de gemiddelde Nederlander. Bijna de helft (49%) is hoogopgeleid, tegenover 33% van de Nederlandse bevolking. Daarentegen zijn laagopgeleiden relatief ondervertegenwoordigd: 8% van de mountainbikers en gravelbikers is laagopgeleid, tegenover 26% landelijk.

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023 en CBS, Bevolking; hoogstbehaald onderwijsniveau en regio, 2026.

4.4 Segmenten in de wielersport

Segmenten in de wielersport

De wielersporter (wielrennen/toerfietsen incl. mountainbiken, gravelbiken, etc.) kan verdeeld worden in vier hoofdsegmenten.

Fanatieke wielersporter (38%)

Voor deze groep is wielersport de belangrijkste sport. Prestaties, gezondheid en fitheid vormen de belangrijkste drijfveren. Zij hebben een sterke betrokkenheid bij de sport en vertonen het hoogste koopgedrag/interesse in producten. Binnen deze groep doet 46% (ook) aan mountainbiken en 19% (ook) aan gravelbiken.

Avontuurlijke wielersporter (28%)

Deze relatief jonge groep is gericht op afwisseling, uitdaging en prestatie. Naast fietsen beoefenen zij vaak ook andere sporten. Binnen deze groep doet 49% (ook) aan mountainbiken en 17% (ook) aan gravelbiken.

Vrije wielersporter (26%)

Voor deze groep staat ontspanning en het vrij kunnen fietsen centraal, zonder nadruk op prestaties. Gezondheid en fitheid zijn belangrijke motieven. Binnen deze groep doet 25% (ook) aan mountainbiken en 8% (ook) aan gravelbiken.

Genietende wielersporter (8%)

Deze groep ziet fietsen vooral als ontspanning en waardeert natuurbeleving en het samen fietsen met anderen. Duurzaamheid en kwaliteit spelen een relatief grote rol. Binnen deze groep doet 32% (ook) aan mountainbiken en 14% (ook) aan gravelbiken.

Bron: Ipsos I&O in opdracht van Wielersportbond NTFU, Wielersportmonitor 2026.

Segmenten mountainbiken en gravelbiken Brabant

Inzoomen op de mountainbiker in Brabant laat zien dat deze groep voor een groot deel uit Fanatieke wielersporters (41%) en Avontuurlijke wielersporters (35%) bestaat, dit komt overeen met het landelijke profiel van de mountainbikers.

De Gravelbikers in Brabant bestaan vooral uit Avontuurlijke wielersporters (46%) en Fanatieke wielersporters (32%). Landelijk ligt deze verhouding andersom en is 48% een fanatieke wielersporter en 31% een avontuurlijke wielersporter.

Deze twee groepen hebben veel gemeen: fietsen staat centraal, ze zijn actief, sportief en relatief prestatiegericht. Ze verschillen vooral in de mate waarin wielrennen dé sport is (fanatieke wielersporter) of onderdeel is van een bredere sportieve leefstijl (avontuurlijke wielersporter).

Bron: Ipsos I&O in opdracht van Wielersportbond NTFU, Wielersport Monitor 2026 – maatwerkuitdraai.

4.5 Sportief fietsen tijdens de vakantie

Tijdens hun vakantie in Brabant heeft 3% van de binnenlandse vakantiegangers sportief gefietst of één of meerdere mountainbike-tochten gemaakt, dit is vergelijkbaar met het landelijk gemiddelde.

Nederlanders die tijdens een binnenlandse vakantie sportief fietsen of mountainbiken, plannen dit vaak (41%) al voor ze op vakantie gaan. Ongeveer een derde (32%) besloot pas op de dag zelf om te gaan fietsen en 27% maakte deze keuze eerder tijdens de vakantie.

Bron: LDA, Vakantieonderzoek Plus – rapportage Noord-Brabant en Nederland, 2026.

4.6 Bestedingen mountainbiken en gravelbiken

Bestedingen mountainbike of gravelbike activiteit

De gemiddelde bestedingen per activiteit van een uur of langer (incl. eventuele reistijd) bedragen €4,82. Dit is inclusief de activiteiten waarbij niets uitgegeven wordt. Het grootste deel (36%) van de uitgaven heeft betrekking op horecakosten.

Uitgaven in euro (€)	Nederland
Totale uitgaven	4,82
Winkels	0,50
Horeca	1,76
Entree	0,48
Parkeren	0,42
Huur vervoer	0,68
Overig	0,98

- Tijdens 31% van de activiteiten wordt geld uitgegeven in de horeca. Daarbij geeft (25%) tussen de €10 en €50 uit en 5% minder dan €10.
- Voor de andere uitgavencategorieën geldt dat het altijd maar een kleine groep is die geld uitgeeft (3%-10%).

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

Bestedingen mountainbiken en gravelbiken - totaal

Nederlandse mountainbikers geven in Brabant naar schatting in totaal 6,6 miljoen euro uit tijdens mountainbike- en gravelbikeactiviteiten. Deze schatting is gebaseerd op het aantal ondernomen activiteiten in Brabant en de gemiddelde landelijke bestedingen aan dergelijke activiteiten. Activiteiten die tijdens vakanties in Brabant worden ondernomen zijn hierin niet meegenomen.

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

4.7 Kansen voor mountainbiken en gravelbiken

Routes voor Goed leven in Brabant

- Mountainbiken en gravelbiken sluiten goed aan bij de ambitie om Brabanders meer in beweging te krijgen. Het zijn actieve vormen van recreatie die beweging combineren met natuurbeleving, ontspanning en gezondheid. Vooral doordat veel ritten direct vanuit huis starten, kunnen deze sporten bijdragen aan dagelijkse beweging dichtbij huis.
- Gravelbiken biedt kansen om nieuwe doelgroepen aan te spreken. Deze vorm van fietsen is vaak minder technisch en toegankelijker dan mountainbiken, waardoor het aantrekkelijk kan zijn voor recreatieve fietsers die natuurbeleving, ontspanning en langere tochten centraal stellen.
- Mountainbiken en gravelbiken combineren sport, natuur en recreatie. Hierdoor bieden deze activiteiten kansen om sportieve recreanten kennis te laten maken met nieuwe gebieden, landschappen en recreatieve voorzieningen in Brabant.

Routes als middel voor Brabant in beweging

- De populariteit van sportief fietsen in bos- en natuurgebieden vraagt om gerichte sturing op recreatiedruk. Door routes en startpunten bewust te ontwikkelen en te promoten – en wildgroei te voorkomen – kan recreatie beter worden gespreid over Brabant. Dit sluit direct aan bij de visie op zonering, spreiding en balans tussen recreatie en natuur.
- De verschillende segmenten binnen de wielersport vragen om een gerichte benadering. Fanatieke en avontuurlijke wielersporters zoeken uitdaging en kwaliteit, terwijl vrije en genietende wielersporters meer waarde hechten aan ontspanning, natuurbeleving en horeca onderweg. Hier kan bij de productontwikkeling en promotie rekening mee gehouden worden.
- Omdat veel mountainbikers en gravelbikers vanuit huis vertrekken, liggen er kansen om sportieve routenetwerken beter te verbinden met woonkernen en recreatieve fietsroutes.
- Sportieve fietsers maken veel gebruik van digitale routeplatforms en gps-bestanden. Dit biedt mogelijkheden om gebruikers gericht te informeren, alternatieve routes aan te reiken en bezoekersstromen beter te spreiden

5. Paardrijden

Paardrijden is een relatief kleinschalige maar veelzijdige vrijetijdsactiviteit in Noord-Brabant. Van recreatief buitenrijden tot sportieve disciplines: de provincie biedt met een uitgebreid ruiter- en mennetwerk volop mogelijkheden om eropuit te gaan. In dit hoofdstuk wordt ingegaan op het aanbod en gebruik van routes, het gedrag en profiel van ruiters en de bestedingen die met deze activiteiten samenhangen¹.

5.1 Aanbod en gebruik

In totaal beschikken 27 Brabantse gemeenten over een ruiter- en mennetwerk. Gezamenlijk heeft dit netwerk een lengte van 1.822 kilometer. Via de routeplanner kunnen gebruikers zelf routes samenstellen. Daarnaast worden kant-en-klare routes aangeboden.

2021	2022	2023	2024	2025
214	409	861	848	521

Bron: routeplanner visitbrabant.nl, 2026.

In de periode 2021–2024 nam het aantal geplande ruiter- en menroutes sterk toe. Deze groei lijkt samen te hangen met verschillende maatregelen die in deze periode zijn genomen. In 2023 zijn verbeteringen doorgevoerd aan de landingspagina en is de vindbaarheid van de routes vergroot. Daarnaast is in 2024 een campagne uitgevoerd rondom Hippiisch September, waarmee extra aandacht is gegenereerd voor het routenetwerk.

Bron: routeplanner visitbrabant.nl, 2026.

Van de 234 ruiter- en menroutes op de website buitenrijden.nl liggen er 28 in Brabant, dit is 12% van het aanbod op deze website. Brabant is hiermee – na Gelderland – de provincie met het grootste aanbod van ruiter- en menroutes op deze website.

Bron: buitenrijden.nl, april 2026.

¹ De meeste gegevens in dit hoofdstuk hebben betrekking op Nederland, omdat de steekproef voor Brabant te klein is om betrouwbare uitspraken te doen. Ook op landelijk niveau zijn de resultaten indicatief, gezien de beperkte steekproefgrootte (n=86) voor deze activiteit.

5.2 Paardrijden in de vrijetijd

Disciplines en motivatie

Dressuur en recreatief buitenrijden worden het meest beoefend. Daarnaast zijn er disciplines als springen, menen, eventing, endurance en westernrijden. Uit een onderzoek onder paardensporters op de Veluwe blijkt dat 77% van ondervraagde de paardensporters ook buiten in de natuur rijdt. De andere vormen van paardensport worden dus vaak gecombineerd met het maken van buitenritten.

Bron: KNHS, Het grote ruitersportonderzoek 2015 en Staalicus, i.o.v. de Veluwe Alliantie, Onderzoek paardensporters op de Veluwe, 2020.

Nederlanders zijn graag buiten om te ontspannen, van natuur en landschap te genieten en te werken aan hun gezondheid en conditie. Recreatief buitenrijden sluit hier goed op aan. Voor meer sportgerichte ruiters ligt de nadruk juist op prestatie en competitie, zowel met zichzelf als met anderen. Tegelijkertijd combineren veel ruiters beide vormen en beoefenen zij zowel de paardensport als recreatief buitenrijden.

De band met een paard, een gevoel van vrijheid en natuurbeleving zijn belangrijke onderdelen van het paardrijden.

Bron: KNHS, Van hand veranderen, meerjarenstrategie 2018+.

Participatie en frequentie

Twee procent van de Nederlanders (18+) onderneemt wel eens een paardensportactiviteit van een uur of langer (inclusief eventuele reistijd). Ongeveer de helft (45%) stapt minstens eens per week op het paard. Dit betreft alle paardrijdisciplines, inclusief activiteiten in een manege.

Nederlanders ondernemen jaarlijks circa 12 miljoen paardensportactiviteiten (excl. de activiteiten tijdens vakanties) in eigen land. Naar schatting 1,6 miljoen van de paardensportactiviteiten (13%) vinden plaats in Brabant.

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

Uit een onderzoek onder ruiters en meners op de Utrechts Heuvelrug blijkt 80% van de respondenten wekelijks één of meerdere per keer buiten rijdt. Circa 60% rijdt 1 tot 2 uur en 40% 2-4 uur.

Bron: Staalicus i.o.v. Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug, Gebruikersonderzoek paardenpaden Utrechtse Heuvelrug 2020.

Afstand en startpunt

Paardensporters leggen gemiddeld 8,9 kilometer af om op het startpunt van de paardensportactiviteit – de plek waar het paard is of de plek waar men gaat rijden – te komen. Meestal gaan zij met de auto (59%) of op de fiets (18%). Eveneens 18% geeft aan dat ze niet hoeven te reizen, waarschijnlijk hebben zij zelf een paard en starten direct vanaf huis.

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

Hoewel veel respondenten niet weten hoeveel kilometer zij tijdens een buitenrit afleggen, schatten de onderzoekers in dat ongeveer de helft van de buitenritten 5 tot 10 kilometer lang is. De overige ritten zijn naar verwachting vooral 10 tot 20 kilometer lang.

Bron: Staalicus i.o.v. Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug, Gebruikersonderzoek paardenpaden Utrechtse Heuvelrug 2020.

Gezelschap

Paardrijden is een activiteit die vaak alleen – samen met het paard – wordt gedaan. Ruim de helft (56%) van de activiteiten wordt alleen ondernomen, de rest (44%) rijdt met anderen. Degenen die met anderen rijden, doen dit vaak met vrienden (37%), met een paardrijdclub (19%) of met hun partner (13%).

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

Omgeving

Het grootste deel van de paardrijdactiviteiten wordt ondernomen in de eigen gemeente (68%). Degenen die buiten de eigen gemeente gaan rijden, doen dit meestal elders in de eigen provincie (25%). 7% rijdt buiten de eigen provincie.

Paardrijdactiviteiten vinden vooral plaats in een groene en landelijke omgeving. Het vaakst wordt gereden in landelijk gebied (31%) en bosgebied (29%). Daarnaast wordt ook relatief vaak gereden in de eigen wijk of dorp (25%).

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

Uit een onderzoek onder ruiters en menners op de Utrechts Heuvelrug blijkt dat ruiters en menners hun buitenritten niet beperken tot het gebied direct rondom hun locatie of stal. Men rijdt vaak in verschillende gebieden.

Bron: Staalicus i.o.v. Nationaal Park Utrechtse Heuvelrug, Gebruikersonderzoek paardenpaden Utrechtse Heuvelrug 2020.

5.3 Profiel paardrijder

- Paardrijden wordt relatief veel gedaan door vrouwen. Van alle paardrijdactiviteiten wordt 85% gedaan door vrouwen en 14% door mannen.
- Nederlandse paardrijders zijn relatief vaak hoogopgeleid: 42% heeft een hbo- of wo-opleiding afgerond, tegenover 33% van de Nederlandse bevolking.
- Ruim de helft (54%) van de paardrijders is tussen de 18-39 jaar oud, 41% is tussen de 40-64 jaar en 5% is 65 jaar of ouder.

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023 en CBS, Bevolking; hoogstbehaald onderwijsniveau en regio, 2026.

5.4 Bestedingen paardrijden

Bestedingen per paardrijdactiviteit

De gemiddelde bestedingen per paardrijdactiviteit van een uur of langer bedraagt (incl. eventuele reistijd) €10,63. Dit is inclusief de activiteiten waarbij niets uitgegeven wordt. Het grootste deel (38%) van de uitgaven heeft betrekking op entree- of deelnamekosten. Bij paardrijden kunnen dit bijvoorbeeld kosten zijn voor het maken van een buitenrit.

Uitgaven in euro (€)	Nederland
Totale uitgaven	10,63
Winkels	1,63
Horeca	2,04
Entree	4,07
Parkeren	1,04
Huur vervoer	0,33
Overig	1,53

- Tijdens 31% van de paardrijdactiviteiten wordt geld uitgegeven aan entree- of deelnamekosten. Daarbij geeft het merendeel (26%) tussen de €10 en €50 uit, 3% geeft meer dan €50 uit en 2% minder dan €10.
- Daarnaast wordt tijdens 26% van paardrijdactiviteiten geld uitgegeven in de horeca. Vaak tussen de €10 en €50 (13%) of minder dan een tientje (12%).

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

Bestedingen paardrijdactiviteiten totaal

Tijdens paardrijdactiviteiten in Brabant geven Nederlanders jaarlijks naar schatting in totaal 17,2 miljoen euro uit. Deze schatting is gebaseerd op het aantal ondernomen activiteiten in Brabant en de gemiddelde landelijke bestedingen aan dergelijke activiteiten. Activiteiten die tijdens vakanties in Brabant worden ondernomen zijn hierin niet meegenomen.

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

5.5 Kansen paardrijden

Routes voor Goed Leven in Brabant

- Recreatief buitenrijden sluit goed aan bij de ambitie om routes in te zetten voor gezondheid en welzijn. Paardrijden combineert beweging met natuurbeleving en ontspanning en kan daarmee bijdragen aan zowel fysieke als mentale gezondheid.
- Hoewel paardrijden vaak individueel wordt beoefend – samen met het paard – biedt de activiteit ook volop mogelijkheden voor sociale ontmoeting, bijvoorbeeld via gezamenlijke buitenritten, verenigingen en evenementen.
- Paardrijden is geschikt voor uiteenlopende doelgroepen. Het contact met het paard en de combinatie van beweging en beleving maken de activiteit ook toegankelijk voor mensen met een lichamelijke of geestelijke beperking. Hierdoor kan paardensport bijdragen aan inclusieve recreatie en sportdeelname.
- Paardrijden biedt kansen om mensen op een andere manier kennis te laten maken met het Brabantse landschap, erfgoed en buitengebied. Hierdoor kunnen routenetwerken bijdragen aan de beleefbaarheid en waardering van het Brabantse landschap.

Routes als middel voor Brabant in beweging

- Paardrijden is – in vergelijking met fietsen en wandelen – relatief kleinschalig, maar daardoor kan het juist gebruikt worden voor een onderscheidend recreatief aanbod. Brabant kan zich profileren als gastvrije (bourgondische) paardrijdprovincie.
- Paardrijden vindt vaak plaats in natuurgebieden. Door routes te ontwikkelen die niet alleen door natuurgebieden lopen, maar ook door het landelijk gebied, kunnen recreatiestromen beter worden gespreid en kan de druk op kwetsbare natuur worden verminderd. Het Brabantse ruiter- en mennetwerk is momenteel vooral ingericht op het zelf samenstellen van routes. Door daarnaast kant-en-klare routes aan te bieden die over het netwerk gaan, kan gericht worden gestuurd op gebieden waar meer ruimte beschikbaar is of waar goede voorzieningen voor paardensporters aanwezig zijn.
- De auto is het meest gebruikte vervoermiddel om het startpunt van een ruiter- en menroute te bereiken. Wanneer Brabant ook ruiters van buiten de directe omgeving wil aantrekken, is het belangrijk dat startpunten beschikken over passende voorzieningen, zoals voldoende parkeergelegenheid voor trailers, watervoorzieningen voor paarden en goede rust- en opstaplocaties.
- De groeiende vraag naar beleving biedt kansen om ruiter- en menroutes sterker te verbinden met horeca, overnachtingslocaties, erfgoed en andere recreatieve voorzieningen. Hierdoor ontstaan aantrekkelijkere dag- en meerdaagse arrangementen.
- Paardensporters zijn sterk georganiseerd via verenigingen, stallen en recreatieve netwerken. Dit biedt kansen om gebruikers actief te betrekken bij routebeheer, routeonderhoud, monitoring en promotie van het routenetwerk.
- 46% van de mensen die buitenritten ondernemen, doen dit samen. Een groot percentage hiervan onderneemt die activiteit niet met de partner, maar met vrienden of clubs. Daarmee leent deze groep/structuur zich voor het organiseren van gezamenlijke buitenritten. Daar kan op worden ingespeeld met het aanbieden van routes en evenementen op visitbrabant.com.

6. Varen

Nederlanders ondernemen veel verschillende vormen van watersport, zowel in als op het water. Dit hoofdstuk gaat in op de zogenaamde varende watersport. Dit zijn activiteiten waarbij men zich over het water verplaatst met een vaartuig.

6.1 Aanbod

Nederland telt naar schatting circa 504.000 recreatievaartuigen. Daarvan liggen ongeveer 170.000 boten in het water bij jachthavens en watersportbedrijven. Daarnaast liggen circa 49.000 boten in sloten, kanalen of bij woningen en recreatiewoningen. Meer dan de helft van de recreatievaartuigen bevindt zich op de wal. Van deze boten zijn er naar schatting 197.000 nog met enige regelmaat in gebruik. Daarnaast zijn er ongeveer 88.000 vaartuigen die waarschijnlijk niet meer worden gebruikt. Het gaat hierbij vooral om surfplanken en kano's.

Bron: Hiswa Recron, Feiten en cijfers watersport Nederland 2023, 2024.

Op basis van een inventarisatie met satellietbeelden en AI is geschat dat Noord-Brabant circa 14.500 recreatievaartuigen telt. Hierbij gaat het om alle recreatievaartuigen die op de satellietbeelden zichtbaar zijn, zowel in het water als op het land.

Bron: Waterrecreatie Nederland, AI-botentelling, 2026.

6.2 Varen in de vrijetijd

De drie populairste varende watersporten in Nederland zijn: varen met een sloep (9,3% van de Nederlanders 18+ ondernam dit in de afgelopen 12 maanden), suppen (5,5%) en kanoën of kajakken (4,6%). Andere vormen van varende watersport die ondernomen worden zijn: varen met een open motorboot (anders dan een sloep) 3,2%, varen met een kajuitmotorboot (2,4%), roeien (1,9%), varen/zeilen met een kajuitzeilboot (1,7%), varen met een speedboot/jetski (1,6%), zeilen met een open boot (1,6%).

Bron: Waterrecreatie Nederland, Watersportonderzoek 2024, 2025.

Motivatie

Gezelligheid en ontspanning zijn de meest genoemde redenen om het water op te gaan. Dit geldt voor alle vormen van watersport. Onderstaande tabel laat voor de meest uitgevoerde activiteiten de verschillen zien qua motivaties.

Top 3 motieven beoefenen watersport

Varen met een sloep	Suppen	Kanoën en kajakken	Varen met een open motorboot	Varen met een kajuitmotorboot
Gezelligheid (64%)	Ontspanning (48%)	Gezelligheid (48%)	Gezelligheid (52%)	Gezelligheid (45%)
Ontspanning (38%)	Gezelligheid (44%)	Landschap ontdekken (40%)	Ontspanning (41%)	Ontspanning (35%)
Landschap ontdekken (22%)	Fysiek bezig zijn (17%)	Ontspanning (29%)	Vrijheid (20%) Nieuwe plekken ontdekken (20%)	Vrijheid (24%) Landschap ontdekken (24%)

Bron: Waterrecreatie Nederland, Watersportonderzoek 2024, 2025.

Participatie en frequentie

Hoewel 15% van de Nederlandse bevolking in Noord-Brabant woont, is slechts 12% van de watersporters afkomstig uit deze provincie. De deelname aan watersport ligt in Noord-Brabant daarmee onder het landelijk gemiddelde. Dit geldt zowel voor varende als voor niet-varende vormen van watersport.

Wanneer wordt ingezoomd op de varende watersport, blijken kanoën en kajakken, varen met een kajuitmotorboot en varen met een speedboot of jetski de populairste activiteiten onder Brabanders. Toch is ook bij deze activiteiten sprake van een ondervertegenwoordiging: van alle Nederlanders van 18 jaar en ouder die deze activiteiten ondernemen, woont ongeveer 11% in Noord-Brabant.

Bron: Waterrecreatie Nederland, Watersportonderzoek 2024, 2025.

In het Nederlands Vrijtijdsonderzoek (NVTO) worden enkele activiteiten samengenomen. In dit onderzoek combineert men varen met zeilen en kanoën met roeien en kajakken.

Circa 9% van de Brabanders gaat wel eens varen of zeilen en 5% gaat kanoën, roeien of kajakken. Dit betekent dat 197.000 Brabanders wel eens varen of zeilen en 110.000 Brabanders wel een kanoën, roeien of kajakken. Dit is exclusief de activiteiten die tijdens de vakantie worden ondernomen.

Veel Nederlanders beoefenen deze activiteiten incidenteel. Ruim de helft (54%) van de Nederlanders die varen of zeilen doen dit één of twee keer per jaar. Daarentegen vaart of zeilt 12% één of meerdere keren per maand. Voor kanoën, roeien en kajakken geldt: bijna driekwart onderneemt (72%) deze activiteiten één of twee keer per jaar en ongeveer 8% van de beoefenaars doet dit één of meerdere keren per maand.

Nederlanders ondernemen jaarlijks circa 478.000 vaar- of zeilactiviteiten en 277.000 kano-, roei- of kajak-activiteiten van een uur of langer (inclusief eventuele reistijd) in Brabant (excl. de activiteiten tijdens vakanties). Ongeveer 9% van de vaar- en zeiltochten en 7% van de kano-, roei of kajaktochten vinden plaats in Brabant.

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

Afstand en startpunt

De gemiddelde afstand naar het startpunt van een vaar- of zeiltocht van minimaal een uur bedraagt 24,1 kilometer. Voor een kano-, roei- of kajaktocht is de gemiddelde afstand naar het startpunt 10,5 kilometer. De auto is het meest gebruikte vervoermiddel om het startpunt van de activiteit te bereiken. Kanoërs, roeiers en kajakkers maken relatief vaak gebruik van de fiets.

	Start vanuit huis	Auto	Te voet	Fiets	Openbaar vervoer
Varen/zeilen	21%	57%	3%	14%	5%
Kanoën/roeien/kajakken	23%	36%	4%	30%	7%

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

De gemiddelde zeil- of vaartocht is ongeveer 19 kilometer lang. Kanoërs, roeiers en kajakkers leggen gemiddeld 12 kilometer af.

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

Gebruik informatiemiddelen

Belangrijkste informatiebronnen voor vaarders en zeilers zijn ervaringen van familie/vrienden en kennissen, websites of apps met info over watersport en de website van een recreatieschap of -recreatiegebied. Ongeveer een derde gaat niet op zoek naar informatie. Dit beeld is in hoofdlijnen ook te zien bij de kanoërs, kajakkers en roeiers.

Bron: Waterrecreatie Nederland, Watersportonderzoek 2024, 2025.

Gezelschap

Tijdens ongeveer 71% van de Nederlandse kano-, roei- of kajaktochten vaart men samen met anderen en tijdens 29% alleen. Degenen die samen met anderen varen, doen dit vaak samen met clubleden (55%), met (ook) vrienden (25%) of (ook) de partner (18%).

Varen en zeilen wordt bijna altijd (92%) samen met anderen gedaan, slechts 8% doet dit alleen. Meestal vaart men samen met (ook) de partner (56%) en met (ook) vrienden (29%).

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

Omgeving

De varende watersporters hebben voor hun activiteiten uiteraard water nodig. Varen of zeilen wordt vaak op een meer of waterplas gedaan (57%) of op een kanaal of rivier (25%). Kanoën, roeien of kajakken wordt vaak op kanalen of rivieren gedaan (41%), maar ook op een meer of waterplas (17%) of in de gracht (16%).

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

Noord-Brabant is relatief populair onder recreanten die varen met een kajuitmotorboot of open motorboot. Van de recreanten die varen met een kajuitmotorboot heeft 18% in de afgelopen drie jaar wel eens in Brabant gevaren. Onder recreanten met een open motorboot ligt dit aandeel op 14%.

Bron: Waterrecreatie Nederland, Watersportonderzoek 2024, 2025.

6.3 Varen tijdens de vakantie

Slechts een klein deel (1%) van de binnenlandse vakantiegangers die hun vakantie in Brabant doorbrachten hebben tijdens de vakantie een watersportactiviteit – zoals zeilen, surfen, kitesurfen of kanoën ondernomen. Landelijk ligt dit aandeel op 3%.

Bron: LDA, Vakantieonderzoek Plus – rapportage Noord-Brabant en Nederland, 2026.

6.4 Profiel vaarrecreant

Leeftijd en geslacht

Het grootste deel van de vaar- en zeiltochten wordt gemaakt door 40- tot 64-jarigen (45%). Daarna volgen de 18- tot 39-jarigen (32%) en 65-plussers (23%). Kano-, roei- en kajaktochten worden relatief vaker gemaakt door jongere recreanten. Bijna de helft (49%) van deze tochten wordt ondernomen door 18- tot 39-jarigen, gevolgd door 40- tot 64-jarigen (33%) en 65-plussers (19%).

Varen en zeilen zijn duidelijk populairder onder mannen dan onder vrouwen: 68% van de deelnemers is man en 32% vrouw. Bij kanoën, roeien en kajakken is het aandeel mannen (50%) ongeveer gelijk aan het aandeel vrouwen (49%).

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

Opleidingsniveau

De Nederlanders die zeilen of varen zijn vaker hoog opgeleid dan gemiddelde Nederlander: 45% is hoogopgeleid, ten opzichte van 33% gemiddeld in Nederland. Voor de kanoërs, roeiers of kajakkers geldt dit nog sterker, van deze groep is 64% hoogopgeleid.

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023 en CBS, Bevolking; hoogstbehaald onderwijsniveau en regio, 2026.

6.5 Bestedingen

Bestedingen per vaaractiviteit

De gemiddelde bestedingen per vaar- of zeilactiviteit van een uur of langer (incl. eventuele reistijd) in Nederland bedragen €24,61. Tijdens kanoën, roeien of kajakken wordt gemiddeld €17,51 uitgegeven. Dit is inclusief de vaaractiviteiten waar niets uitgegeven wordt.

Uitgaven in euro (€) in Nederland	Varen, zeilen	Kanoën, roeien, kajakken
Totale uitgaven	24,61	17,51
Winkels	0,60	0,62
Horeca	6,52	5,53
Entree	7,25	7,84
Brandstof	7,94	0,00
Parkeren	0,44	0,73
Huur vervoer	0,43	1,41
Overig	1,41	1,39

Ongeveer een kwart van de uitgaven van beide groepen vaarrecreanten heeft betrekking op entree- of deelnamekosten voor de activiteit, een iets kleiner deel wordt uitgegeven in de horeca.

- Tijdens 37% van de vaar- en zeilactiviteiten wordt geld besteed in de horeca. Daarbij geeft 24% tussen de €10 en €50 uit, 10% meer dan €50 en 2% minder dan €10. Tegelijkertijd doet 63% geen horeca-uitgaven tijdens deze activiteiten.
- Van de kanoërs, roeiers en kajakers geeft 62% geld uit in de horeca. Het grootste deel geeft tussen de €10 en €50 uit, gevolgd door bedragen van €0 tot €10 euro (22%) en meer dan €50 (7%).
- Tijdens bijna driekwart (73%) van de vaar- en zeilactiviteiten wordt geen geld uitgegeven aan entree of deelnamekosten, bij de kanoërs, roeiers en kajakers ligt dit aandeel op 49%.
- Degenen met een motorboot (of een motor op hun zeilboot) maken daarnaast kosten voor brandstof. Bijna driekwart van de recreanten die vaar- of zeilactiviteiten ondernemen geeft hier geld aan uit.

Bron: NBTC-NIPO, NVT0 2022/2023.

Bestedingen vaarrecreatie totaal

Nederlandse vaar- en zeilrecreanten geven naar schatting in totaal 11,8 miljoen euro uit tijdens vaar- en zeiltochten in Brabant. Daarnaast geven kanoërs, roeiers en kajakers naar schatting ongeveer 4,9 miljoen euro uit in de provincie. Deze schatting is gebaseerd op het aantal ondernomen activiteiten in Brabant en de gemiddelde landelijke bestedingen aan dergelijke activiteiten. Activiteiten die tijdens vakanties in Brabant worden ondernomen zijn hierin niet meegenomen.

Bron: NBTC-NIPO, NVTO 2022/2023.

6.6 Kansen varen in Brabant

Routes voor Goed Leven in Brabant

- Varende watersport sluit goed aan bij de ambitie om inwoners meer in beweging te krijgen. Met name laagdrempelige activiteiten zoals suppen, kanoën en recreatief sloepvaren bieden kansen om meer mensen op een ontspannen manier buiten actief te laten zijn. Ontspanning, gezelligheid en natuurbeleving spelen daarbij een belangrijke rol.
- Een groot deel van de kano-, roei- en kajakactiviteiten vindt relatief dicht bij huis plaats en wordt regelmatig per fiets bereikt. Dit biedt kansen voor verbindingen tussen de woonomgeving en de recreatieve waterroutes.
- Door waterrecreatie sterker te verbinden met wandelen, fietsen, horeca en verblijfsrecreatie kunnen recreanten worden gestimuleerd om langer in een gebied te verblijven en meer van Brabant te ontdekken.

Routes als middel voor Brabant in beweging

- Vooral kanoërs, roeiers en kajakers namen relatief vaak de fiets naar het startpunt. Dit biedt kansen om waterrecreatie sterker te koppelen aan de recreatieve fietsroutes. Op deze manier wordt het gebruik van de fiets – en dus de duurzaamheid – verder gestimuleerd.
- Watersporters maken relatief veel gebruik van websites, apps en andere online informatiebronnen. Dit biedt kansen om deze doelgroep gericht te bereiken met digitale route-informatie, informatie over voorzieningen, drukte, verhuurlocaties en suggesties voor tussenstops onderweg.
- Een relatief groot deel van de vaarrecreanten geeft tijdens hun activiteit geld uit in de horeca. Hier kan op ingespeeld worden door op het water duidelijke verwijzingen te maken naar horeca onderweg en te zorgen voor plekken – met aanlegmogelijkheden – om een tussenstop te maken.

**brabant
partners**

brabantpartners.com

routes@brabantpartners.com